

POSTANOWIENIE

Dnia 26 września 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa T.P.
przeciwko Urzędowi Gminy G. i [...] Zakładowi Opieki Zdrowotnej w G.
o wynagrodzenie za pracę, ekwiwalent za urlop wypoczynkowy, odprawę rentową i
dodatek za wysługę lat,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 26 września 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 27 lipca 2016 r., sygn. akt III APa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i nie
obciąża powódki kosztami zastępstwa procesowego w
postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 27 lipca 2016 r., po rozpoznaniu apelacji obu stron tj. pozwanego [...] Zakładu Opieki Zdrowotnej w G. (dalej [...] ZOZ) i powódki T.P. od wyroku Sądu Okręgowego w R. z dnia 15 grudnia 2015 r., zmienił zaskarżony wyrok w jego punkcie 1 i oddalił powództwo o wynagrodzenie za pracę (pkt I); w jego punkcie 2 w ten sposób, że zasądzoną tytułem ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy kwotę 22.801,15 zł podwyższył do kwoty 25.382,40 zł (pkt II); oddalił apelację powódki w pozostałym zakresie, tj. dotyczącym roszczenia o dodatek za wysługę lat (pkt III)

oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanego [...] Zakładu Opieki Zdrowotnej w G. kwotę 11.226 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego (pkt IV).

Sąd Apelacyjny podzielił co do zasady ustalenia Sądu pierwszej instancji i wyprowadzone z nich wnioski, z wyjątkiem ustalonego wymiaru pracy powódki jako lekarza w [...] ZOZ od stycznia do lipca 2012 r. oraz ilości wykorzystanego urlopu wypoczynkowego. Sąd Apelacyjny podniósł, że sytuacja, w której powódka zatrudniona na podstawie umowy pracę z dnia 30 grudnia 2005 r. na stanowisku kierownika [...] ZOZ, udzielała jednocześnie świadczeń zdrowotnych w tym podmiocie za wiedzą organu tworzącego [...] ZOZ, mimo że ani umowa ani aneksy do niej nie przewidywały takiej możliwości, nie oznacza, jak chce powódka, aby doszło do dorozumianego nawiązania z nią stosunku pracy, którego przedmiotem miało być udzielanie przez nią świadczeń medycznych w [...] ZOZ. Niedopuszczalne jest bowiem zwieranie dwóch konkurencyjnych wobec siebie umów o pracę, kreujących dwa stosunki pracy tej samej osoby, będącej jednocześnie kierownikiem [...] ZOZ i lekarzem wykonującym świadczenia medyczne w zarządzanym przez siebie Ośrodku. Istnienie pomiędzy podmiotem leczniczym a jego kierownikiem dodatkowego stosunku pracy, którego przedmiotem jest wykonywanie świadczeń zdrowotnych prowadziłoby do sytuacji, że ta sama osoba występuje jednocześnie w roli swego przełożonego i podwładnego. Sąd ten stwierdził, że konsekwencją jednej umowy o pracę łączącej kierownika podmiotu leczniczego (wcześniej publicznego zakładu opieki zdrowotnej) jest określenie wynagrodzenia. Umowne wynagrodzenie obejmuje czynności związane ściśle z zarządzaniem podmiotu leczniczego oraz polegające na udzielaniu świadczeń zdrowotnych. Nie jest bowiem możliwy rozdział tych dwóch rodzajów obowiązków na dwie różne umowy z dwoma wynagrodzeniami. Każdorazowo wynagrodzenie kierownika podmiotu leczniczego niebędącego przedsiębiorcą powinno wynikać z jednej umowy zawartej z podmiotem, który utworzył zakład (art. 44 ust. 4, 9 i 10 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej; jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89 ze zm., dalej jako ustawa o zoz oraz art. 46 ust. 3 i art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej; jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1638 ze zm.). Wbrew twierdzeniom powódki, uzgodnione przez strony umowy o pracę wynagrodzenie,

wynoszące od dnia 1 stycznia 2009 r. kwotę 9.000 zł miesięcznie, obejmowało nie tylko czynności zarządcze kierownika [...] ZOZ, ale także udzielanie przez nią świadczeń zdrowotnych. Również akt powołania z dnia 30 grudnia 2011 r., powołujący powódkę na stanowisko kierownika [...] ZOZ, zobowiązywał ją jednocześnie do udzielania w Zakładzie świadczeń medycznych w ilości 4 godzin dziennie za wynagrodzeniem miesięcznym na tym stanowisku w kwocie 9.000 zł brutto. Nie sposób zatem przyjąć, by kwota 9.000 zł stanowiła wyłącznie wynagrodzenie za czynności związane z zarządzaniem [...] ZOZ. W ocenie Sądu Apelacyjnego, zasadne było oddalenie powództwa w zakresie dodatku za wysługę lat, gdyż takiego składnika wynagrodzenia nie przewiduje ustawa z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 2099) regulująca wynagrodzenia kierowników samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej (art. 1 pkt 16 i art. 2 pkt 10). Stosownie do art. 8 pkt 5 ppkt b tej ustawy maksymalna wysokość wynagrodzenia miesięcznego nie może przekroczyć czterokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa GUS.

Powódka zaskarżyła ten wyrok skargą kasacyjną w punktach I, III i IV, domagając się jego uchylenia w zaskarżonej części i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu lub innemu Sądowi równorzędnemu z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego oraz postępowania w poprzednich instancjach. W przypadku odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania albo oddalenia skargi kasacyjnej skarżąca wносиła o nieobciążanie jej kosztami w postępowaniu kasacyjnym na zasadzie art. 102 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

Skarga kasacyjna została oparta na obu podstawach, tj.:

1) naruszenia prawa materialnego, a mianowicie:

a) art. 5 ust. 1 oraz art. 2 pkt 10 w związku z art. 8 i art. 1 pkt 16 i ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi przez błędną wykładnię i przyjęcie, że przepis ten wyłącza (jest *lex specialis*) zastosowanie wobec skarżącej art. 65 ustawy o działalności leczniczej oraz art. 62d ustawy o zoz,

a w konsekwencji przyjęcie, że skarżącej pełniącej na podstawie umowy o pracę z dnia 30 grudnia 2005 r. stanowisko kierownika [...] ZOZ nie należy się dodatek za wysługę lat, w sytuacji, gdy wykonywała jednocześnie na rzecz [...] ZOZ świadczenia zdrowotne jako lekarz, któremu na podstawie przepisów ustawy przysługuje dodatek za wysługę lat;

b) art. 44 ust. 9 i 10 ustawy o zoz przez jego niezastosowanie, a w konsekwencji pominięcie, że sporna umowa o pracę mogła przewidywać możliwość udzielania przez kierownika [...] ZOZ świadczeń zdrowotnych w zakładzie, niemniej taka umowa winna wówczas określać, w szczególności wymiar czasu pracy w charakterze lekarza, a w rezultacie Sąd Apelacyjny nie ustalił w ogóle wymiaru czasu pracy, w jakim powódka udzielała świadczeń zdrowotnych przed 2012 r., przyjmując jedynie ogólnie, że wynagrodzenie powódki obejmowało również wynagrodzenie za pracę lekarza, bez jakiegokolwiek jego podziału, co skutkowało niemożnością wyliczenia należnego skarżącej dodatku z tytułu wysługi lat, liczonego zawsze od konkretnego wynagrodzenia lekarza;

c) art. 22 § 1 k.p. w związku z art. 44 ust. 9 i 10 ustawy o zoz przez błędną wykładnię i przyjęcie, że niedopuszczalne jest w drodze czynności konkludentnych zawarcie dwóch umów o pracę, ani rozszerzenie zadań skarżącej zatrudnionej na stanowisku kierownika placówki medycznej o świadczenie przez nią dodatkowo pracy w charakterze lekarza, mimo że jednocześnie Sąd Apelacyjny ustalił, iż skarżąca przed dniem 1 stycznia 2012 r., niezależnie od pełnionej funkcji kierownika [...] ZOZ, świadczyła pracę jako lekarz za wiedzą i akceptacją przedstawiciela organu założycielskiego, tj. Wójta Gminy G., a zatem Sąd Apelacyjny przyjmuje w sprawie dwie wykluczające się wzajemnie wykładnie i wbrew rozumowaniu Sądu Apelacyjnego nie doszło w przedmiotowej sprawie do sytuacji, w której przy rozszerzaniu zakresu obowiązków pracowniczych powódka występowałaby jednocześnie w roli swego przełożonego i podwładnego, skoro faktyczne rozszerzenie zakresu obowiązków skarżącej odbyło się za pełną akceptacją reprezentanta organu założycielskiego, uprawnionego do zawarcia umowy o pracę z osobą, której powierzone jest stanowisko kierownika placówki, a powołanie z dnia 30 grudnia 2011 r. jedynie sformalizowało istniejący wcześniej stan;

d) art. 65 § 1 k.c. w związku z art. 60 k.c. w związku z art. 300 k.p. przez błędną wykładnię oświadczeń woli zawartych w umowie o pracę z dnia 30 grudnia 2005 r., aneksach do tej umowy oraz zapisów świadectwa pracy przez uznanie, że intencją stron podwyższających wynagrodzenie skarżącej wynikające z tej umowy było objęcie tym wynagrodzeniem również świadczonej przez nią pracy lekarza, w sytuacji, gdy: - strony dokonując kilkakrotnie zmiany umowy nigdy nie zmieniły jej w pozostałym zakresie, w szczególności co do zakresu obowiązków, co by nastąpiło, gdyby taka była rzeczywista intencja stron; - brak wyodrębnienia pracy lekarza i odrębnego wynagrodzenia z tego tytułu oraz usankcjonowanie przez Sąd Apelacyjny, że skarżąca świadcząca pracę jako lekarz nie ma dodatku za wysługę lat, co odbiło się na wszystkich zasądzonych jej świadczeniach;

2) naruszenia przepisów postępowania, tj.:

a) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. przez rażąco wadliwą ocenę materiału dowodowego w świetle dyrektyw płynących z art. 233 § 1 k.p.c.

b) art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 299 k.p.c. w związku z art. 304 k.p.c. przez nieuwzględnienie zarzutu nieprzeprowadzenia wnioskowanego przez skarżącą dowodu z przesłuchania stron w sytuacji, gdy ustalenie okoliczności zawierania umowy o pracę z dnia 30 grudnia 2005 r. i kolejnych aneksów zmieniających tę umowę oraz rozmowy temu towarzyszące, mają kluczowe znaczenie przy wykładni oświadczeń woli zawartych w umowie o pracę i aneksach, a przez to mają wpływ na istotę sprawy.

Jako okoliczność uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, dotyczącego możliwości „zawarcia w wyniku czynności konkludentnych drugiej równoległej umowy o pracę z tym samym pracodawcą przez pracownika pełniącego funkcję kierownika [...] ZOZ na udzielanie świadczeń zdrowotnych jako lekarz w sytuacji, gdy ustalone zostało, że pracownik udziela świadczeń zdrowotnych jako lekarz bez zawarcia umowy o pracę na piśmie i odbywa się to za wiedzą i akceptacją osoby uprawnionej do dokonywania z kierownikiem [...] ZOZ czynności z zakresu prawa pracy, a brak potwierdzenia przez Sąd możliwości istnienia takiej umowy odbywa się z pokrzywdzeniem gwarantowanych ustawowo

uprawnień pracownika jako lekarza dotyczących np. wysługi lat, ciągłości i uprawnień do wykonywania zawodu, które to okoliczności zostały szczegółowo opisane w uzasadnieniu skargi kasacyjnej”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany [...] ZOZ w G. wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie od skarżącej na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2

grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Problem przedstawiony jako istotne zagadnienie prawne nie może też sprowadzać się do zwykłej wykładni i stosowania prawa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2009 r., III UK 90/08, LEX nr 707909, oraz z dnia 8 września 2008 r., III UK 55/08, niepubl.) ani sprowadzać się do wątpliwości skarżącego odnośnie do prawidłowości rozstrzygnięcia jego indywidualnej sprawy. Zatem rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego lub wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575).

Tymczasem przedstawione w skardze „zagadnienie prawne” jest pozorne, ponieważ w istocie sprowadza się do zwykłej wykładni prawa, jako że wyjaśnienie kwestii, czy kierownik podmiotu leczniczego wykonujący jednocześnie świadczenia medyczne na rzecz kierowanego przez siebie podmiotu powinien je wykonywać na podstawie dodatkowej umowy z podmiotem leczniczym wynika wprost z przepisów ustawy. Otóż art. 44 ust. 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zoz stanowił, że podmiot, który utworzył publiczny zakład opieki zdrowotnej, nawiązuje z kierownikiem tego zakładu stosunek pracy na podstawie powołania lub umowy o pracę albo zawiera z nim umowę cywilnoprawną. Wymienione akty, stosownie do art. 44 ust. 9 tej ustawy, mogą przewidywać możliwość udzielania przez kierownika publicznego zakładu opieki zdrowotnej wykonującego zawód medyczny świadczeń zdrowotnych w tym zakładzie. Wówczas umowa o pracę, powołanie lub umowa cywilnoprawna określają warunki udzielania świadczeń zdrowotnych, w tym wymiar czasu pracy (art. 44 ust. 10). Podobną treść zawiera art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej stanowiąc, że kierownik podmiotu leczniczego niebędącego przedsiębiorcą, z którym podmiot tworzący nawiązał stosunek pracy na podstawie powołania, umowy o pracę albo zawarł umowę

cywilnoprawną, wykonujący zawód medyczny, może udzielać świadczeń zdrowotnych, jeżeli zawarta z nim umowa przewiduje taką możliwość. W takim przypadku umowa określa również warunki udzielania świadczeń zdrowotnych, w tym wymiar czasu pracy.

Z powołanych przepisów obu ustaw wynika, że zasady pełnienia funkcji kierownika podmiotu leczniczego łącznie z wykonywaną przez tę samą osobę pracą lekarza wynikają z aktu prowadzącego do zatrudnienia na stanowisku kierownika [...] ZOZ (powołania, umowy o pracę bądź umowy cywilnej). Oznacza to, że cytowane przepisy przewidują możliwość udzielania przez kierownika podmiotu leczniczego świadczeń zdrowotnych i to w ramach stosunku pracy nawiązanego z kierownikiem na podstawie powołania, umowy o pracę albo umowy cywilnoprawnej. Wobec tego nie jest wymagana odrębna umowa o pracę, obejmująca swym zakresem udzielanie świadczeń zdrowotnych przez kierownika podmiotu leczniczego. Uregulowania cytowanych przepisów są spójne ze stanowiskiem orzecznictwa Sądu Najwyższego, według którego istnienie pomiędzy tymi samymi stronami więcej niż jednego stosunku pracy może mieć miejsce tylko w wyjątkowych sytuacjach, gdy istnienie jednego stosunku powodowałoby dysfunkcjonalność wzajemnej więzi prawnej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2002 r., I PKN 876/00, OSNP 2004 nr 4, poz. 60, LEX nr 82595). Nawiązywanie przez zakład pracy dodatkowego stosunku pracy z własnym pracownikiem może być uznane za obejście przepisów prawa pracy traktujących o czasie pracy, jak też przepisów dotyczących wynagrodzenia za pracę (zob. postanowienie składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 1994 r., I PZP 12/94, OSNAPiUS 1995 nr 10, poz. 119).

Należy przy tym zauważyć, że obecnie kierowanie podmiotem zostało wprost uznane za wykonywanie zawodu lekarza, co jest zabiegiem legislacyjnym korzystnym dla kierowników lekarzy. Przeczy to argumentacji skargi, jakoby brak osobnej umowy o pracę, której przedmiotem byłoby udzielanie przez skarżącą świadczeń medycznych w [...] ZOZ, pozbawia skarżącą „ustawowo gwarantowanych uprawnień pracownika jako lekarza np. wysługi lat, ciągłości i uprawnień do wykonywania zawodu”. W konsekwencji wątpliwości skarżącej można wyjaśnić w drodze prostego zastosowania przepisów cytowanych ustaw.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i na podstawie art. 102 k.p.c. nie obciążył skarżącej obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.